



## เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตร

“การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เซรามิก”

หัวข้อ “การขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ด้วยมือ”

ณ ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างบ้านกุดนาขาม ต.เจริญศิลป์ อ.เจริญศิลป์ จ.สกลนคร  
ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๖ มกราคม ๒๕๕๗

จัดทำโดย

โครงการศูนย์ศิลปาชีพในพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

สำนักเทคโนโลยีชุมชน กรมวิทยาศาสตร์บริการ  
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี



# “การขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ด้วยมือ”

โดย  
นายอลงกรณ์ ธรรมพิชัย



## คำนำ

เอกสารนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เซรามิก” หัวข้อ “การขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ด้วยมือ” โดยโครงการศูนย์ศิลปาชีพในพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สำนักเทคโนโลยีชุมชน กรมวิทยาศาสตร์บริการ ให้แก่อาจารย์และสมาชิกของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม ต.เจริญศิลป์ อ.เจริญศิลป์ จ.สกลนคร ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗

สำนักเทคโนโลยีชุมชน  
มกราคม ๒๕๕๗



# สารบัญ

	หน้า
การขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ด้วยมือ	๑
กระบวนการผลิต	๑
จุดหลักในการลดทอน	๒
ตัวอย่างการขึ้นและการลดทอนเพื่อการขึ้นอย่างง่าย	๓
กระบวนการด้านความคิดในการกำหนดขั้นตอนการขึ้น	๔

## การขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ด้วยมือ

นายอลงกรณ์ ธรรมพิชัย

การขึ้นรูปด้วยมืออย่างง่ายเป็นหนึ่งในกระบวนการการผลิตเซรามิกที่นิยมผลิตกัน โดยมีประโยชน์ทั้งด้านการตกแต่งชิ้นงานหลัก และเป็นชิ้นงานด้วยตัวมันเองก็ได้ ด้วยลักษณะการปั้นที่ง่าย คลี่คลายจากสิ่งของรอบๆตัว เช่น สิ่งของ สัตว์ ตู๊กตา ให้มาเป็นผลงานเซรามิกขนาดเล็ก เพื่อใช้ตกแต่ง ประกอบงานอื่น เป็นที่ทับกระดาษบนโต๊ะทำงาน ประดับตู้ปลา ของฝาก หรืองานตัวอย่างเพื่อผลิตงานจริงที่มีขนาดใหญ่ต่อไป (Model)

การออกแบบควรคำนึงถึงประโยชน์และความสวยงามควบคู่กัน

### กระบวนการผลิต

#### ๑. คิด ออกแบบ วิเคราะห์

- คิดว่าจะทำอะไร คิดหารูปแบบ
- คิดว่าสิ่งที่เราจะทำใช้ประโยชน์อะไรได้
- คิดที่จะคลี่คลายลดทอนรายละเอียด
- คิดสร้างสรรค์

#### ๒. ทำ ปฏิบัติงานตามที่ได้คิดไว้

- ทำสิ่งที่คิดไว้ให้เป็นผล
- ทำการแก้ไข ปรับแต่งพัฒนารูปแบบให้ลงตัว

#### ๑. คิด ออกแบบ วิเคราะห์

- คิดว่าจะทำอะไร

ซึ่งก็คือ การคิดหารูปแบบ อาจมาจากการสังเกตจากรอบๆตัว โดยทั่วไปจะมีที่มาจากแรงบันดาลใจ ความชอบส่วนตัว สิ่งของใกล้ตัว สัญลักษณ์ประจำท้องถิ่น ความนิยมของกระแสตลาด ก็นำมาเป็นรูปแบบในการทำงานได้

- คิดว่าสิ่งที่เราจะทำใช้ประโยชน์อะไรได้

ประโยชน์ใช้สอยเป็นอีกเหตุผลในการที่จะทำให้งานหรือผลิตภัณฑ์ ของผู้ผลิตมีคุณค่า

- คิดที่จะคลี่คลายลดทอนรายละเอียด

ลดรายละเอียดของรูปแบบจริง ให้คงไว้เฉพาะรูปแบบโดยรวม เนื่องจากขนาดที่มีขนาดเล็ก ในบางครั้งในงานที่เราทำอาจมีข้อจำกัดบางอย่าง ที่เราควรมองข้ามไปบ้าง ในบางครั้งต้องมีการละเอียดละเอียดบางอย่าง เพื่อให้งานมีการผ่อนคลาย

- คิดสร้างสรรค์

เมื่อมีการคลี่คลายงาน ก็ต้องมีการคิดสร้างสรรค์ไปด้วย ซึ่งก็คือการคิดเพิ่ม เป็นเพิ่มรูปแบบความน่าสนใจ การเพิ่มรายละเอียด เพิ่มประโยชน์ หรือการเน้นรายละเอียดในบางจุดให้สวยงาม คิดเพิ่มรูปแบบงานที่ทำให้รูปแบบมากขึ้นเพื่อใช้เป็นตัวเลือกที่ดีที่สุด

## ๒. ทำ ปฏิบัติงานตามที่คิดไว้

- ทำสิ่งที่คิดไว้ให้เป็นผล

ลงมือปฏิบัติ ทดลองทำตามกระบวนการที่คิดไว้ ทั้ง ปั่น ทำสี เเผา

- ทำการแก้ไข ปรับแต่งพัฒนารูปแบบให้ลงตัว

เมื่อปฏิบัติจริงแล้วเกิดปัญหาที่ต้องแก้ไข เมื่อชิ้นงานออกมาไม่เป็นไปตามที่คิดไว้ ปรับปรุงปรับแต่งให้งานดูดี ดูเหมาะสมขึ้น ผ่านกระบวนการทางเซรามิก

## จุดหลักในการลดทอน

การลดทอนรายละเอียดในการปั้นงานชิ้นเล็กนั้นเป็นการลดเพื่อให้มองเห็นรูปแบบงานโดยรวมของ โครงร่าง แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของชิ้นงาน ความสวยงามตามลักษณะผลงาน เช่นทำให้ดูน่ารัก ขบขัน สวย เท่ แปลก ซึ่งเหล่านี้เป็นจุดขายของชิ้นงานที่ผลิตได้

สิ่งที่นำมาประกอบเป็นหลักในการปั้นแนวนี้ คือรูปทรงทางเรขาคณิตทั้งทรงกลม ทรงเหลี่ยม ทรงกระบอก ทรงรี และทรงหยดน้ำ

### เนื้อดิน

- บอลเคลย์ เนื้อดินสำเร็จรูป

### ลักษณะการขึ้นรูป

- ปั้นอิสระ การปั้นด้วยมือใช้เครื่องมือช่วยเพียงเล็กน้อย

### รูปแบบงาน

- สิ่งของรอบตัว ตุ๊กตา สัตว์ต่างๆ

### ลักษณะการทำสีและตกแต่ง

- การใช้สีทึบและเขียนลวดลายในการตกแต่ง

- การนำไปประกอบชิ้นงานอื่นควรทำสีให้เข้ากัน

## ตัวอย่างการปั้นและการลดทอนเพื่อการปั้นอย่างง่าย

แบบ



งานปั้น





## กระบวนการด้านความคิดในการกำหนดขั้นตอนการปั้น

ต้นแบบ



งานปั้นคลีที่คล้ายแบบง่าย



พัฒนางานเพิ่มรายละเอียด

